

Ontwerp een land voor iedereen!

Verkiezingsmanifest Ieder(in) 2021

Er zijn in Nederland ruim twee miljoen mensen met een lichamelijke handicap, verstandelijke beperking of chronische ziekte. Praktisch iedereen in de Nederlandse politiek wil dat zij volop kunnen meedoen aan de samenleving. Toch komt daar nog weinig van terecht. Hoe kan dat? Omdat er veel te vaak ad hoc beleid wordt gemaakt zonder mensen met een beperking en hun organisaties daarover te raadplegen.

We roepen de politieke partijen op om dat de komende jaren wezenlijk anders te gaan doen. Om ze daarbij te helpen, stellen we hier tien structurele verbeteringen voor, die wél tot echte veranderingen in de levens van mensen met een beperking zullen leiden. En die onze jongste generaties een ongekend perspectief bieden: opgroeien in een samenleving waarin ze volwaardig en zonder belemmeringen kunnen deelnemen.

1. Ontwikkel nieuw beleid alleen nog samen met de mensen om wie het gaat

Het VN-verdrag Handicap is in 2016 ingevoerd, en toch is sindsdien de positie van mensen met een beperking eerder verslechterd dan verbeterd¹. De werkelijke uitvoering van het verdrag moet dus eigenlijk nog beginnen. En die uitvoering gaat alleen slagen, als mensen met een beperking en hun organisaties structureel worden betrokken bij al het nieuwe beleid dat hen aangaat. Zowel landelijk als lokaal en provinciaal. Die betrokkenheid is essentieel om nieuw beleid en nieuwe voorzieningen werkelijk passend te maken. We vragen de politiek daarom om dit recht op meedenken en meebeslissen vast te leggen in de Nederlandse wetgeving en in het verlengde daarvan ook extra financiële middelen ter beschikking te stellen aan de organisaties van wie op allerlei plekken inbreng wordt verwacht. Anders kunnen zij die taak niet naar behoren vervullen.

2. Goede ondersteuning is cruciaal; maak die dan ook echt passend!

Passende zorg en ondersteuning is voor mensen met een beperking van vitaal belang. En toch zijn veel goedbedoelde regelingen - vooral in het sociaal domein - onvoldoende toegesneden op mensen die levensbreed en levenslang zorg nodig hebben. Daar komt nog bij dat deze mensen - waaronder veel kinderen en jongeren - vaak op meerdere levensgebieden ondersteuning nodig hebben. Het regelen van de benodigde ondersteuning is bijna een baan op zich, vanwege de bureaucratie en de vele loketten.

Dat kan zo niet doorgaan. Het is nodig dat er een eigen aanpak en beoordelingskader komt voor mensen die levensbreed en levenslang zorg nodig hebben. Een aanpak die het mogelijk maakt om op eenvoudige wijze een goed samenhangend pakket aan ondersteuning te regelen. Indien een kind met een beperking en zijn naasten van jongs af aan op deze manier worden ondersteund, dan verandert hun toekomstperspectief totaal. De focus verschuift van problemen en beperkingen naar het realiseren van een fijn leven.

¹ De Schaduwrapportage van de Alliantie VN-verdrag Handicap – op basis van onder andere onderzoek van SCP, CBS en Nivel – laat zien dat op veel gebieden de positie van mensen met een beperking is verslechterd sinds de invoering van het verdrag.

3. Geef kinderen meteen een goede start in het onderwijs

De Wet passend onderwijs heeft niet gebracht wat men ervan heeft gehoopt. Kinderen met een beperking of een chronische ziekte vallen te vaak uit of krijgen geen maatwerk. Het is daarom tijd om door te pakken en flinke stappen te zetten in de richting van werkelijk inclusief onderwijs, zoals dat in het VN-verdrag Handicap staat voorgeschreven.

Maak mogelijk dat kinderen met en zonder beperking samen naar school gaan; zorg voor ontmoeting, samen spelen en leren. Zo leren kinderen dat iedereen gelijk is maar toch anders. Dit kan door het speciaal en regulier onderwijs letterlijk dichter bij elkaar te organiseren, zodat expertise eenvoudig uitgewisseld wordt. Kinderen krijgen samen en waar nodig apart les.

Daar zijn wel randvoorwaarden voor nodig zoals extra handen in de klas en goed opgeleide leerkrachten. Versterk de positie van ouders als gelijkwaardig gesprekspartner. En stimuleer het dat scholen relaties aangaan met de buurt en de omringende maatschappij. Zodat alle kinderen al jong het gevoel krijgen erbij te horen. Op school en in de maatschappij.

4. Help mensen duurzaam aan het werk en garandeer een fatsoenlijk inkomen

Mensen met een beperking – van jong tot oud – hebben een redelijk inkomen nodig om mee te kunnen doen. Maar zo'n inkomen verwerven lukt lang niet iedereen. De arbeidsparticipatie van mensen met een beperking loopt ver achter. Bovendien kunnen veel werkenden maar moeilijk rondkomen. Bijvoorbeeld doordat ze vanwege hun beperking slechts parttime kunnen werken. En ook de mensen die geen of moeilijk een baan kunnen vinden, hebben het zwaar. Sinds de komst van de Participatiewet zijn ze vaak langdurige afhankelijk van een bijstandsuitkering. Deze uitkering is een sociaal vangnet, maar ontoereikend voor bestaanszekerheid op de langere termijn.

Deze zorgelijke situatie op het gebied van werk en inkomen maakt het nodig om de volgende voorzieningen te treffen:

- Creëer een meer gelijkwaardige positie op de arbeidsmarkt door mensen met een arbeidsbeperking steeds de benodigde ondersteuning te bieden. Dus ongeacht leeftijd, opleidingsniveau, woonplaats, aandoening of de regeling waarbinnen iemand valt. En bied ook blijvende ondersteuning indien nodig. Alleen zo krijg en houd je mensen aan het werk.
- Zorg dat mensen die naar vermogen werken, minstens het minimumloon verdienen. (Het minimumloon moet voor iedereen die werkt de ondergrens zijn.) De uren die ze niet kunnen werken vanwege hun beperking moeten financieel worden gecompenseerd door de overheid.
- Geef mensen met een beperking bij wie werken niet lukt perspectief op een menswaardig bestaan door ze extra financiële armslag te bieden middels een participatiebudget. Dit kan naar eigen behoefte worden besteed voor inkomen, opleiding, vervoer of vrije tijd.
- Schaf de kostendelersnorm af. Mensen met een beperking leven vaak noodgedwongen met anderen; daarvoor moeten ze niet financieel worden gestraft.

5. Maak Nederland toegankelijk

Bij de ratificatie van het VN-verdrag is afgesproken dat toegankelijkheid de norm moet worden. Alleen zo wordt Nederland werkelijk inclusief en kunnen mensen met een beperking deelnemen aan alle facetten van het maatschappelijk leven. Er lopen op het moment actieplannen, waarbij verschillende sectoren of bepaalde gemeenten meer toegankelijk worden gemaakt met hulp van ervaringsdeskundigen. Toch kan de landelijke politiek ook nog veel doen. Op tal van terreinen – van betalingsverkeer en uitgaansgelegenheden tot en met verkiezingen en websites – dient de toegankelijkheid beter te worden gewaarborgd. Ook voor mensen met een verstandelijk beperking! Deze groep wordt nu vaak vergeten. Verder moet de politiek ook beter toezien op handhaving van de gestelde regels. Dat gebeurt nu onvoldoende.

6. Verhelp de woningnood onder mensen met een beperking

Een geschikte woning of woonvorm verhoogt heel sterk de zelfredzaamheid en het welbevinden van mensen met een beperking. Helaas is er een groot gebrek aan. Dat is onaanvaardbaar. Goed wonen is een grondrecht. Het is daarom absoluut noodzakelijk dat de overheid de regie neemt om deze woningnood op te lossen.

Dit beleid moet omvatten:

- Topprioriteit geven aan het zelfstandig wonen in de maatschappij van mensen met een beperking, met speciale aandacht voor jongeren. Met als resultaat: meer geschikte en betaalbare woningen en een grote variatie aan woonvormen met ondersteuning.
- Toegankelijkheid standaard meenemen bij nieuwbouw, zodat alle nieuwe woningen levensloopbestendig en duurzaam zijn.
- Wooninitiatieven van ouders en van doelgroepen zelf faciliteren en ondersteunen.
- Extra aandacht voor brandveiligheid.
- Het schrappen van de verhuurderheffing voor woningcorporaties. Hierdoor krijgen die weer de middelen om toegankelijke en betaalbare sociale woningen aan te bieden.

7. Maak zelfstandig reizen mogelijk

Mensen met een beperking willen net als ieder ander zelfstandig naar school, werk, familie en sociale activiteiten kunnen gaan. Maar dat is vaak lastig omdat het openbaar vervoer lang niet altijd zelfstandig toegankelijk is.

In het Toekomstbeeld OV is afgesproken, dat het openbaar vervoer uiterlijk in 2040 volledig toegankelijk wordt. Dat is ver weg en dat leidt er mede toe dat veel vervoerders minder werk maken van toegankelijkheid dan mogelijk is. Verder is het ook niet inzichtelijk wat vervoerders op het gebied van toegankelijkheid wel en niet voor elkaar hebben. Dat maakt een reis door het land een ongewis avontuur. Al met al is het zaak dat de overheid veel meer een sturende rol gaat spelen. Bij het aanjagen van verandering, het handhaven van regels en het monitoren van de gemaakte vooruitgang. En zolang het openbaar niet toegankelijk is, moet het doelgroepenvervoer verder worden verbeterd en beter worden toegesneden op de individuele behoeften. Dat kan bijvoorbeeld door de vaste kilometerbudgetten van Valys te vervangen door maatwerk (persoonsvolgende financiering).

Je zelfstandig verplaatsen kan alleen als ook de openbare ruimte toegankelijk is. Ook daaraan kan de overheid meer doen, door in een landelijk actieplan uniforme eisen vast te leggen voor de toegankelijkheid van de openbare ruimte.

8. Versterk de positie van mantelzorgers

Naasten en mantelzorgers zijn onmisbare – maar vaak over het hoofd geziene - schakels in het zorgsysteem. Veel onderzoeken² laten helaas zien dat mantelzorgers onder grote druk staan en overvraagd (dreigen te) worden. Ondertussen wordt er ook nog een steeds groter beroep op mantelzorgers gedaan bijvoorbeeld door gemeenten.

Mantelzorgen is zwaar – zeker als het lang duurt – en brengt vaak grote offers met zich mee. Veel mantelzorgers gaan bijvoorbeeld minder werken. Om mantelzorgers te helpen is er betere ondersteuning nodig.

---

² Bijvoorbeeld Mantelzorgers in het vizier, nov. 2019

Te weten:

- Geef mantelzorgers een stevige positie bij het vaststellen en vormgeven van zorg en ondersteuning.
- Zorg dat ze compensatie kunnen krijgen voor de financiële offers die ze brengen.
- Wees ook coulant bij het toekennen van pgb's aan mantelzorgers en naasten.
- Zorg dat er voldoende respijtzorg beschikbaar komt (dat is nu lang niet altijd het geval).
- Maak mantelzorgverlof mogelijk.

9. Houd zorg en ondersteuning betaalbaar

Mensen met een beperking of chronische ziekte hebben vaak levenslang veel zorg en ondersteuning nodig. Hierdoor hebben ze consequent hogere zorgkosten dan de gemiddelde Nederlander. Het eigen risico gaat standaard op. Ze betalen eigen bijdragen. Vaak hebben ze ook nog kosten voor niet-verzekerde zorg. En tot slot zijn er dan ook nog allerlei 'meerkosten'. Voor bijvoorbeeld keuringen, maaltijdvoorzieningen, wonen (hogere stook- en servicekosten), reizen en werken. Deze hoge kosten hebben negatieve gevolgen. Ze kunnen leiden tot zorgmijden en verergering van klachten. En ze veroorzaken armoede die ten koste gaat van de participatie.

Er is de laatste jaren wel een begin gemaakt met het terugdringen van de kosten. Door bijvoorbeeld de verlaging van de eigen bijdrage in de Wmo. Dat is voor velen echter niet genoeg. Daarom pleiten we voor extra maatregelen. Te weten: afschaffing van het eigen risico en het instellen van een inkomensafhankelijk maximum dat iemand aan zorgkosten kwijt kan zijn (voor alle zorgwetten samen).

10. Versterk de rechtspositie

Mensen met een beperking of chronische ziekte lopen nog regelmatig aan tegen uitsluiting of achterstelling. Verder hebben ze te maken met overheden die hun recht op zorg beperken of betwisten. Dit leidt vaak tot slepende beroeps- of rechtszaken. Sinds de decentralisaties zijn er bijna 7000 rechtszaken gevoerd over de Wmo, waarvan 1570 zaken tot aan de hoogste bestuursrechter zijn uitgevochten. In ruim 40% van de zaken won de burger; een veel hoger percentage dan gebruikelijk is in zaken tussen burger en overheid.

De rechtspositie van mensen met een beperking moet daarom worden versterkt:

- Neem in artikel 1 van de Grondwet op dat discriminatie op grond van handicap verboden is.
- Toets (relevante) nieuwe wet- en regelgeving altijd aan het VN-verdrag Handicap.
- Werk met heldere beschikkingen op zorg- of ondersteuningsvragen; gemeenten moeten stoppen met resultaatgericht indiceren.
- Maak het makkelijker om klacht en bezwaar in te dienen, zodat slepende procedures worden voorkomen
- Breid het individueel klachtrecht uit door het ratificeren van het Facultatieve Protocol van het VN-verdrag Handicap.

Ieder(in) is de koepelorganisatie van mensen met een lichamelijke handicap, verstandelijke beperking of chronische ziekte. Tweehonderddertig organisaties zijn bij ons aangesloten. Ieder(in) is daarmee het grootste netwerk in Nederland van mensen met een beperking. We behartigen de belangen van meer dan twee miljoen mensen.